

Klokkenspel

Iedere zichzelf respecterende stad of dorp heeft wel een (kerk)toren met een luidklok erin. En als het een beetje meezit ook nog een carillon, ook wel beiaard op klokkenspel genoemd. En iedereen vindt dat dit ook zo hoort, want een stad of dorp zonder klok is als een mens zonder hart. Koud en gevoelloos.

Je hebt luid- of kerkklokken in alle maten en gewichten. Hele zware met een zware stem en hele kleine met een vrolijk licht geluid, die af van de omvang, het gewicht en de dikte van de wanden. Wij Nederlanders zijn nogal wat mans in het gieten van klokken, zoals het maken ervan genoemd wordt. We hebben een Koninklijke gieterij in Asten, waar dergelijke lichte en zware jongens het hele jaar door worden gegoten. Aals je een beetje zware klok ook nog met de hand wilt luiden heb je toch nogal wat spierkracht en handigheid nodig om er een sonoor klinkend geluid aan te ontfutselen en dat gaat er heel anders aan toe dan bij de monniken die in een bierreclame de klokken luiden en daarbij zelfs loskomen van de grond.

Het bestaan van klokken is al heel oud en zij waarschuwden vroeger de poorters van de steden en de bewoners van de dorpen als er gevaar dreigde bij het naderen van vijanden van hun stad of nederzetting of als er iets te vieren of te treuren viel. En om hun geluid goed te laten horen hingen ze boven in kerk- of kloostertorens, want dan was hun geluid, gedragen door de wind, goed hoorbaar in de wijde omgeving.

Beroemde klokken werden ook wel bezongen. Heel bekend is het lied 'Klokke Roeland' in het Belfort van Gent, dat volgens de bijbehorende liedtekst hoog boven de stad uitrees en soms 'klepte voor brand' en 'storm in het Vlaanderland luidde'. Bekend zijn natuurlijk ook de klokken van de Notre Dame in Parijs, die door 'Quasimodo' bediend werden én we kennen natuurlijk ook onze eigen beroemde Zeeuwse 'Klok van Arnemuiden'. Toen ik eens ging Googelen over het waarom van het liedje was daarvan niets terug te vinden. Het zou gaan om de klok van de gereformeerde kerk op de Markt van Arnemuiden, maar dat is niet zeker.

Dat doet er ook niet zo toe, want het lied bestaat en is uit het repertoire van de Volksliederen niet weg te slaan. En er zijn nog lieder buiten onze contreien, die denken dat dit lied het Zeeuwse Volkslied is.

Klokken maken de mensen wakker en in vroegere jaren vond helemaal niemand dat erg, maar met de modernisering van de maatschappij kwamen er lieder die zich eraan ergeren dat ze op zondagmorgen en ook wel in de week worden gewekt door klokgelui. Berucht is de juridische strijd van een eenzame Pastoor in Tilburg, die er zelfs rechtszaken voor over had om de traditie van het klokkenluiden voor de vroegmis te handhaven.

Klokken hangen hoog in torens en moeten er ooit in terecht zijn gekomen. Hoe? Dat zal werk geweest zijn van touwen en met mankracht naar boven hijsen. Daarbij kwam mijn dierbare vriendin mevr. P. te G. mij te hulp. Zij vertelde me hoe in 1943, we waren bezet door de Duitsers, met haar zus op een doordeweekse ochtend uit de kerk kwam, want zo ging dat vroeger, en zag dat de Duitsers bezig waren de klokken uit de toren te halen. Kranen op auto's of iets dergelijks hadden ze niet. Het gebeurde met een dikware zware stalen kabel stukje voor stukje en toen ze beneden waren op de stoep van café Foudraine. Eén zo'n klok kwam op de voet van een 'moffenmeid' terecht en dkreeg de bijnaam 'klokkenpoot'. De klokken werden opgeladen en afgevoerd als oud ijzer, want de Duitsers hadden staal gebrek. Alleen kwamen ze niet ver, want op hun reis naar Duitsland werd de boot waar ze in geladen waren op het IJsselmeer getroffen en zonk. Pas na de oorlog zijn ze uit het water gevist en kwamen ze uiteindelijk weer in de toren terecht gekomen. Ik heb zelf gezien hoe dat ging. Geen moderne hoge kraan kwam er aan te pas. Ook nu was het handwerk met een dikke zware stalen kabel

en touwen, die dan werden opgedraaid via een met de hand bediende lier. En het was spannend of één van de zware exemplaren niet naar beneden zou komen.

Alleen al daarom kan Goes niet zonder zijn klokken en het is altijd met veel plezier als ik zondags de klokken van de diverse kerken de steeds schaarser worden menigte gelovigen hoor oproepen om toch vooral ter kerke te gaan en dat over en bepaalde tijd de dienst zal beginnen.

Het maakt Goes nog mooier dan het al is. Her carillon boven de kerk en een mooi Kerkplein of Singelstraat daaronder met zijn groen en bloemen. Vrolijke liederen komen er straks op dinsdag en de concerten weer vandaan als het klokkenspel schoongemaakt en gerestaureerd is.

Dan krijgen de bloemen en het groen nog meer kleur en kunnen we nog trotser zijn op onze mooie Ganzenstad, zoals mijn vriendin mevrouw P. mij schreef. Laat wat mij en haar betreft de klokken van Goes nog maar lang luiden.

Augustinus